

Si te ndihmosh nje person me Sindromen Down

Prof/asc Lindita Grimci

Sindroma Down, ose Trisomia 21, eshte nje semundje genetike e shkaktuar nga prezenca e nje kromosomi te trete , ne ciftin nr. 21 te kromosomeve (fig.1). Eshte anomalia me e shpeshte genetike, ,1 : 1000 foshnje te lindura. Ne menyre tipike ajo karakterizohet nga vonese ne rritje e zhvillim, prapambetje e rende ose moderuar intelektuale dhe vecorite karakteristike faciale, qe jane tipike dhe e dallojne qarte nga femijet e tjere (fig.2). Vlera mesatare e IQ (koeficienti Intelektual), te nje i rritur me S. Down, eshte 50, baraz me zhvillimin intelektual te nje femije 8-9 vjec, por kjo vlere varion shume. Edukimi dhe kujdesi i vecante ndaj tyre, ka treguar se e permirson shume kualitetin e jetes se ketyre femijeve. Disa prej tyre e mbarojne dhe shkollen e mesme, te tjeret kerkojne edukim me te specializuar.

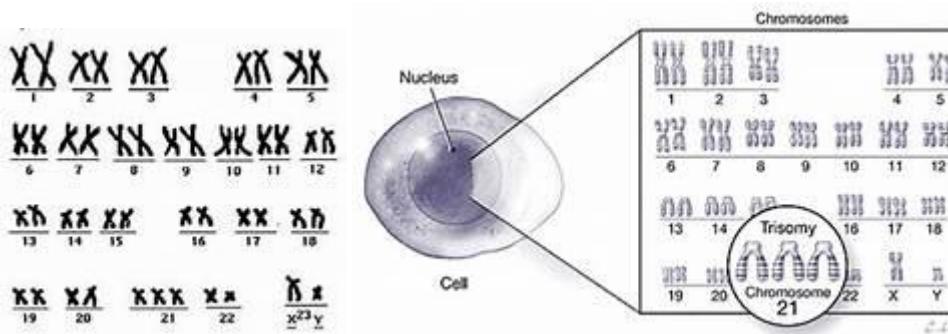

fig.1

fig. 2

Veshtiresia ne te nxene, e ben, punonjesen sociale Shana Sexton, Avocate ne qendren e adulteve me S. Down, te permblehdhi disa keshilla, se si ne, mund te ndihmojme femijet me

Sindromen Down, ne jeten e tyre te perditshme. Kjo ishte dhe moto e ketij viti, e shperndare nga OBSH, per kete sindrome.

1 – Ji realist

Shpesh kerkohet qe te ndryshohen sjelljet e personave me S. Down, me urdher.

Kjo eshte e pamundur, njesoj sikur ti kerkosh nje personi, qe pergatit cantat per udhetim, prej 20 vitesh te ngarkuara shume. Eshte e pamundur te ndryshoje menjehere. Atij i kerkohet ta lehtesoje pak nga pak. Keshtu dhe femijes me Down, do ti kerkohet te permiresoje sjelljet, pak nga pak. Duhet pranuar ashtu sic eshte.

2 – Beje qellimin qe ke, specific .

Eshte e veshtire te besh dicka, nese nuk e di se per cfare po punon.

Kur i thoni pacientit “merrni me pak gjera ne cante”, eshte evazive. Me mire thojini pacientit “Merrni 5 objekte ne cante”, qe te jeni me te qarte.

3 – Bejeni qellimin pozitiv. – Qellimi duhet te jete, cfare ju doni qe personi te beje, jo cfare s’duhet te beje.

4 – Merrni ne considerate deshiren e personit, per cfare ato duan te punojne dhe si ato duan te punojne.

Pyetini ato se cfare duan te bejne per kete vit, cfare i pelqen te ndryshojne. Qellimi duhet te jete me kuptim dhe i arritshem per kapacitetin e tyre. Natyrisht te gjithe detyrat duhet te behen ne bashkepunim me prindin, qe puna e femijes te jete me e lehte dhe me konkrete, p.sh. pergatitja e cantes se shkolles, me 5 elementet qe i kerkoi mesuesi. Kini parasysh qe pacientet me Down Sindrom perjigjen shume mire pas objekteve vizuale, pamjeve te qarta.

5 – Mendo rreth “ Celsave te suksesit”. – ka shume rendesi te vendosesh nje qellim, por ka akoma me shume rendesi te mbrrije sukses ne qellimin qe vute.

Natyrisht qe duhet te merret parasysh humori i pacientit per nje angazhim me pune, p.sh. do kete deshire te beje dicka me mire ne pasdite, sesa ne mbremje vone kur eshte i lodhur.

6 – Shenojini hapat e progresit dhe cfare po shkon mire.

Shenojini ato me dicka qe eshte e dukshme, me stiker, ne nje calendar, futi stikerat ne nje tas, cdo moment te suksesit dhe lavderoi kur tasi mbushet plot.

7 – Jep cmim per suksesin. – Ne menyre qe femija te stimulohet e te vazhdoje.

Lavderimi mund te jete verbal, ose me kartolina. Zakonisht nuk rekomandojme ushqime, si cmim !

8 – Mos u fokusoni ne deshtimet. – mos rrini te permendni shume nje veze te thyer, qe te hidhni tej sukseset qe femija po mbrrinte.

Cdo njeri edhe me zhvillim normal, ka nje dite te keqe dhe moment kur nuk eshte i motivuar. Ju duhet te gjeni nje menyre, ose rrugen me te mire per te mbeshtetur personin me Down, qe te eci, dalngadale drejt suksesit. Sic Thomas Edison ka thene: “Une nuk deshtova.Une gjeta 10000 menyra, qe nuk do funksionojne”.

9 – Beni hapa bebesh. – Patientet me Down Sindrom, mund te bejne ndryshime shume te ngadalshme.

Mos prisni qe ato te bejne ndryshime te medha per gjate nje nate.Kujtoni, qe duhet te forconi levizjet tuaja drejt qellimit qe ju kishit, psh. Te pergatisni canten e shpines me 5 objekte.

10 – Ka gjithmone shprese per te ardhmen.

Sa here ju keni vene si qellim te humbni peshe me ushtrime, por keni deshtuar? Kjo s'do te thote qe s'do keni sukses ne te ardhmen. Nuk duhet te humbni kurajon, kur merreni me nje person me Down Sindrom. Mos harroni nje thenje Japoneze, qe thote : “ Rezohuni 7 here e ngrihuni ne kembe 8 ”

Sindroma Down, nuk ka kure. E vetmja ndihme eshte shkollimi me durim, kualifikimi i tyre ne profesione qe mund t'i bejne, pune e specializuar me mesues te perqatitur per te punuar me femije me nevoja te vecanta. Ne boten e qyteteruar, ato kane dhe qendra te vecanta ku jetojne e punojne. Natyrisht ku ndiqen ne dinamike, per problemet qe kane dhe nga ana shendetesore.

Shpresoj qe keto udhezime te dhena nga psikologja, te ndihmojne familjaret, shoket, mesuesit, komuniteten, te sillen sa me mire e ne menyre sa me produktive, me femijet me Sindromen Down.

.//.